

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑

วันศุกร์ที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๓๐

ณ ห้องประชุมกิจการยุติธรรม ๑ (JA1) ชั้น ๙ อาคารรัฐประศาสนภักดี

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาวนันทวันนันท ตั้งตรงจิตต์	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายกฤษฎา บุญยสมิต	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พันตำรวจเอกธนวัตร วัฒนกุล	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ
นางอมรรัตน์ ฤทธิพิงเดช	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวอุไร เชื้อเย็น	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวโสมนัส เจือศรีกุล	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางศิริสา ไชยหมาน	อนุกรรมการ
๙. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
นางสาวสิริพร พิทยโสภณ	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ
๑๑. นางอุษา จันทพลอย บุญเปี่ยม	อนุกรรมการและเลขานุการ

/๑๒. นางสาว...

๑๒. นางสาวสุวดี ไหลพืงทอง อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
 ๑๓. นางสาวภัทรา ปกาสิทธิ์ วัชรตม์สิกขิตต์ อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ติดราชการ
 ๒. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ติดราชการ
 ๓. นายเดชา สังขวรรณ ติดราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวสลิลวรรณ กลับประสิทธิ์ สำนักงานคณะกรรมการนโยบาย
 วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม
 แห่งชาติ
 ๒. นางสาวเชิญพร เรืองสวัสดิ์ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
 ๓. นายอดิศักดิ์ จันทวิรัช สำนักงานกิจการยุติธรรม
 ๔. นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ สำนักงานกิจการยุติธรรม
 ๕. นางสาวรัตนาวรรณ หอมเนียม สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
 ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าในการประชุมครั้งนี้ มีอนุกรรมการลาการประชุม
 จำนวน ๓ ท่าน ได้แก่ ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และนายเดชา
 สังขวรรณ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม
 ครั้งที่ ๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ
 ๓.๑ รายงานความคืบหน้าการประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม
 แห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ และครั้งที่ ๒/๒๕๖๑
 ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม
 แห่งชาติ (กพยช.) ได้มีการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ และครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๙
 มีนาคม ๒๕๖๑ โดย กพยช. มีมติการประชุมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับภารกิจของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการ
 วิจัยในกระบวนการยุติธรรมเพื่อทราบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยฝ่ายเลขานุการได้สรุปมติ
 การประชุม กพยช. และผลการดำเนินงานตามมติที่ประชุมดังนี้

/ครั้งที่...

ครั้งที่	เรื่อง/มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
๑/๒๕๖๑	<p>เรื่องเพื่อพิจารณา แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัย มติที่ประชุม เห็นชอบกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยใน กระบวนการยุติธรรมและมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ ปรับปรุงกรอบแนวทางดังกล่าวให้สามารถดำเนินการได้ อย่างเป็นรูปธรรมและมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและ พัฒนาสังคมในทุกมิติ พร้อมทั้งให้เสนอสำนักงบประมาณ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณและ สนับสนุนกรอบวงเงินงบประมาณด้านกระบวนการ ยุติธรรมประจำปี ๒๕๖๑ ให้ได้รับการจัดสรรเพิ่มมากขึ้น</p>	<p>๑. จัดทำร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อ พัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ และกำหนดชุดโครงการวิจัยเพื่อ ใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรร งบประมาณงานวิจัย</p> <p>๒. กำหนดรูปแบบ (template) เพื่อ การติดตามและตรวจคุณภาพงานวิจัย ทั้งกระบวนการ ก่อน ระหว่าง และหลัง การวิจัย</p> <p>๓. แจ้งให้สำนักงบประมาณสนับสนุน การจัดสรรงบประมาณการวิจัยด้าน กระบวนการยุติธรรม ตามหนังสือที่ ยธ ๐๙๐๔/๑๗๕ ลงวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๑</p>
๒/๒๕๖๑	<p>เรื่องอื่นๆ ปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและแนว ทางการลดปริมาณคดีในต่างประเทศ มติที่ประชุม รับทราบ และมอบคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริม การวิจัยในกระบวนการยุติธรรมศึกษาแนวทางการลด ปริมาณคดี เช่น การป้องกัน การกระทำผิด (Prevention) การจ่ายค่าปรับตามระดับรายได้แทนการ จำคุก (Day Fine) การหันเหคดี (Diversion) การศึกษา ความคุ้มค่า (Cost Benefit) ของการไกล่เกลี่ยในชั้น พนักงานสอบสวนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitation) ในคดีอา เสพติด</p>	<p>ฝ่ายเลขานุการฯ ศึกษาและรวบรวม ผลงานวิจัยเบื้องต้นตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ – ๒๕๖๐ จากฐานข้อมูลความรู้ด้านกระบวนการ ยุติธรรม (Justice Knowledge base) ที่เกี่ยวข้องในประเด็นเกี่ยวกับการหันเหคดี ออกจากกระบวนการยุติธรรม การไกล่ เกลี่ยคดี และการลดปริมาณคดี ขึ้นสู่ศาล พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน ๑๑ เรื่อง ซึ่งมุ่งเน้นเกี่ยวกับการใช้กระบวนการ ยุติธรรมทางเลือก ยุติธรรมชุมชนมาใช้ในการ การไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในทางอาญา เป็นหลัก รวมทั้งศึกษาถึงการพัฒนาแนว ทางการลดปริมาณคดีขึ้นสู่ศาล ผลสรุป สำคัญจากการวิจัยพบว่าแนวทางการลด ปริมาณคดีขึ้นสู่ศาลควรจะต้องกำหนด หลักการในประเด็นดังนี้</p> <p>๑) การปรับปรุงกฎหมายเพื่อ กำหนดให้ความผิดบางฐานสามารถเป็น ความผิดที่ยอมความได้</p> <p>๒) การนำมาตรการวิธีการเพื่อความ ปลอดภัยมาใช้</p>

ครั้งที่	เรื่อง/มติที่ประชุม	ผลการดำเนินงาน
		๓) การสนับสนุนให้ใช้ยุติธรรมชุมชน เพื่อไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท ๔) การแยกวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ ออกจากวิธีพิจารณาคดีแพ่ง เพื่อตัดขั้นตอนในการดำเนินคดีที่ยุ่งยากและซับซ้อนออก

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๒ รายงานความคืบหน้าสถานการณ์งานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าจากการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๖/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ได้มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ พิจารณาแนวทางการเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมในภาพรวมของประเทศ เพื่อให้มีฐานข้อมูลกลางเชื่อมข้อมูลงานวิจัยขององค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น นั้น ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้มีหนังสือเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม จำนวน ๓๔ หน่วยงาน โดยกำหนดการจัดเก็บข้อมูลงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่จัดทำในระหว่างปี ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐ และขอความอนุเคราะห์การเข้าถึงและเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัยระหว่างหน่วยงาน (ผ่าน web service) ผลการดำเนินงานปรากฏดังนี้

๑. ได้รับข้อมูลตอบกลับจากหน่วยงาน จำนวน ๒๘ หน่วยงาน (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๖๑) มีข้อมูลงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมระหว่างปี ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐ จำนวน ๖๖๔ เรื่อง สามารถแบ่งออกได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑) งานวิจัยที่มีไฟล์เล่มฉบับสมบูรณ์ จำนวน ๗๕ เรื่อง ๒) งานวิจัยที่ไม่มีไฟล์เล่มฉบับสมบูรณ์ (มีแต่ชื่อเรื่อง ปี และผู้แต่ง) จำนวน ๑๗๗ เรื่อง และ ๓) งานวิจัยที่ไม่มีไฟล์เล่มฉบับสมบูรณ์ แต่สามารถเข้าเว็บไซต์เพื่อเชื่อมข้อมูลไปยังหน่วยงานที่จัดทำหรือเป็นเจ้าของผลงาน (web link) จำนวน ๔๑๒ เรื่อง และเมื่อรวมกับผลงานวิจัยในระบบฐานข้อมูล Justice Knowledge Base (JKB) ของสำนักงานกิจการยุติธรรมระหว่างปี ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐ พบว่ามีผลงานวิจัยจำนวนทั้งสิ้น ๙๓๙ เรื่อง

ทั้งนี้ สำหรับการเข้าถึงและเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัยระหว่างหน่วยงานในลักษณะ web service มีความจำเป็นจะต้องพิจารณาขอความร่วมมือเพื่อการเชื่อมโยงเป็นรายหน่วยงาน เนื่องจากการขอเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานในลักษณะนี้ ระบบจะทำงานโดยวิธีการเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ เข้ามาสู่หน้าเว็บไซต์ของหน่วยงานที่ขอเชื่อมข้อมูล (สกธ.) ซึ่งจะต้องได้รับการอนุญาตจากหัวหน้าส่วนราชการนั้น ๆ โดยจะมีการประสานอย่างเป็นทางการเพื่อขอความร่วมมือต่อไป อย่างไรก็ตามในปัจจุบัน สกธ. มีการจัดทำบันทึกความร่วมมือทางวิชาการระหว่างสถาบันการศึกษาอยู่ด้วยแล้ว รวมจำนวน ๒๑ แห่ง อาทิ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

๒. จากการขอความอนุเคราะห์งานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐ - ๒๕๖๐ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านกระบวนการยุติธรรม สามารถนำข้อมูลรายชื่องานวิจัยที่ได้รับจากแต่ละหน่วยงาน มาจัดแบ่งกลุ่มประเภทของงานวิจัยตามกรอบกระบวนการยุติธรรมทั้ง ๙ กรอบ เพื่อแสดงให้เห็นแนวโน้มงานวิจัย

/ในแต่ละ...

ในแต่ละประเด็นได้อย่างชัดเจนในห้วงเวลา ๑๐ ปีที่ผ่านมา ดังนี้ ประเด็น “การพัฒนากระบวนการจัดทำนโยบายสาธารณะรวมถึงกฎหมาย กฎ ระเบียบ ให้มีคุณภาพและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน” มีจำนวนผลงานวิจัยมากที่สุด คือ ๒๑๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๖๘ รองลงมาคือประเด็น “การปฏิรูปการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมให้โทษร้ายแรง” มีจำนวนผลงานวิจัย ๑๖๐ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๐๖ ซึ่งใกล้เคียงกับประเด็น “การพัฒนาและเสริมสร้างองค์ความรู้ที่เป็นนวัตกรรมและสนับสนุนการดำเนินงานให้กับหน่วยงานและองค์กรในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งประชาชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในขั้นตอนต่าง ๆ” ที่มีจำนวน ๑๔๔ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๓๔ สำหรับประเด็น “การพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมและสามารถของคนในประเทศ” มีจำนวนผลงานวิจัยน้อยที่สุด คือ ๑๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๐ ส่วนประเด็นอื่นมอีก ๔ ประเด็น ได้แก่ การพัฒนาระบบยุติธรรมชุมชนและการให้ความช่วยเหลือประชาชน การปฏิรูปองค์กรในกระบวนการยุติธรรม การสร้างกลไก “ยับยั้ง” และ “สร้างความตระหนักรู้” เพื่อป้องกันการทุจริต และการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชน พบว่ามีงานวิจัยอยู่ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยประเด็น “มาตรฐานและประเด็นพิจารณาในเวทีการประชุมระหว่างประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม” ได้จำแนกโดยรวมไว้อยู่กับประเด็นในกรอบอื่นๆ ด้วยแล้ว ทั้งนี้ จากบททวนสถานการณ์งานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวสามารถใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำเป้าหมาย/ทิศทางงานวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมต่อไป

ประเด็นอภิปราย

๑. ประธานอนุกรรมการกล่าวว่า จากการรายงานของฝ่ายเลขานุการฯ ไม่พบข้อมูลงานวิจัยของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาจเนื่องมาจากความผิดพลาดในการประสานงาน ทั้งนี้ เห็นควรให้ฝ่ายเลขานุการฯ ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในการขอข้อมูลงานวิจัยเพิ่มเติม เนื่องจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีงานวิจัยจำนวนมาก และมีการจัดระบบการสืบค้นงานวิจัยอย่างเป็นระบบและใช้งานได้ง่าย ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ในการเชื่อมโยงฐานข้อมูลงานวิจัยต่อไป

๒. ประธานอนุกรรมการได้ขอความกรุณาให้สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ตรวจสอบจำนวนงานวิจัยอีกครั้ง เนื่องจากคาดว่าจะมีจำนวนผลงานวิจัยมากกว่าจำนวนที่ได้แจ้งให้ฝ่ายเลขานุการฯ ทราบ

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๓ ผลการดำเนินงานวิจัยตามแนวทางการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย (Ongoing research process)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้มีการประชุมในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ และมีมติสำคัญในการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเห็นชอบด้วยแล้ว ประกอบด้วย กรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process) กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (ongoing research process) และกรอบที่ ๓ กระบวนการหลังการวิจัย (post research process) นั้น

/ทั้งนี้...

ทั้งนี้ เพื่อให้การขับเคลื่อนกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมเกิดขึ้นจริงในทางปฏิบัติ สำนักงานกิจการยุติธรรม โดยสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้ดำเนินการตามกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยดังกล่าว โดยเฉพาะกรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย (ongoing research process) ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย ตลอดกระบวนการจัดทำงานวิจัยตั้งแต่ก่อนการได้รับจัดสรรงบประมาณ การติดตามผลระหว่างการศึกษาวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพภายหลังจากงานวิจัยสำเร็จ กล่าวคือ สถาบันวิจัยฯ กำหนดให้นำโครงการวิจัยที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปี ๒๕๖๑ จำนวน ๗ โครงการของสำนักงานกิจการยุติธรรม มาทดลองใช้เพื่อตรวจสอบคุณภาพและติดตามผลการดำเนินงานในกระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย (ongoing research process) โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ลำดับ	แนวทางการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย	ผลการดำเนินงาน
๑	<p>การตรวจสอบคุณภาพก่อนการได้รับจัดสรรงบประมาณวิจัย อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการวิจัย เช่น ความสำคัญของปัญหา ความสอดคล้องกับนโยบายของประเทศไทยงบประมาณ - เนื้อหาของการวิจัย เช่น ระเบียบวิธีวิจัย 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำหลักเกณฑ์การประเมินงานวิจัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๑ เพื่อพิจารณาเงื่อนไขในรูปการจัดทำงานวิจัย โดยพิจารณาจาก (template) <ol style="list-style-type: none"> ๑) ประเด็น/หัวข้อของผลงานวิจัยตอบสนองการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตามนโยบาย/กรอบวิจัย ๒) ลักษณะเฉพาะของงานวิจัย อาทิ ความสำคัญของปัญหา ระเบียบวิธีการวิจัย การนำไปใช้ประโยชน์
๒	<p>การติดตามผลระหว่างการศึกษาวิจัย อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การทบทวนวรรณกรรม - การจัดทำเครื่องมือในการเก็บข้อมูล - การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์ข้อมูล 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดทำแบบประเมินเพื่อกำกับการทำงานและตรวจรับงานของที่ปรึกษา ของสวพ. ประจำปี ๒๕๖๑ เพื่อติดตามผลการดำเนินงานระหว่างการศึกษา อาทิ การจัดทำเครื่องมือ การเก็บข้อมูล ผลการศึกษาเบื้องต้น ปัญหาข้อขัดข้องที่พบ
๓	<p>การตรวจสอบคุณภาพภายหลังจากงานวิจัยสำเร็จ อาทิ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผลสรุปจากงานวิจัย - ความถูกต้องและความน่าเชื่อถือ 	<ul style="list-style-type: none"> - การจัดให้มีผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาผลงานวิจัยของสำนักงานกิจการยุติธรรม (Peer review) เพื่อให้ผลงานวิจัยซึ่งเป็นผลงานทางวิชาการได้รับการพิจารณา กลั่นกรองและประเมินคุณภาพทางวิชาการ และส่งผลให้กระบวนการตรวจรับผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ในการอ้างอิงผลงานวิจัยให้กับผู้วิจัยต่อไป

มติที่ประชุม

รับทราบ

/ระเบียบวาระ...

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

● การกำหนดทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม (ร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕)

ฝ่ายเลขานุการฯ แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้มีผู้เชี่ยวชาญดำเนินการทบทวนและกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ เห็นควรให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการสำรวจข้อมูลจากทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนให้ครบถ้วนรอบด้านยิ่งขึ้น และนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาต่อไป นั้น

ฝ่ายเลขานุการฯ ขอเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา ทวีสิทธิ์ และคณะ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ร่วมดำเนินการและกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม โดยจัดทำร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ ขึ้น ซึ่งขณะนี้ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้ว โดยประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

● วิสัยทัศน์ (Vision)

“ประเทศไทยใช้งานวิจัยเป็นฐานเพื่อเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ปรับโครงสร้าง พัฒนากฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักนิติธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และถ่วงหน้า”

● เป้าหมาย (Goal)

“สร้างงานวิจัยและนวัตกรรมเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางสังคมที่มีคุณภาพ สามารถนำไปใช้พัฒนากระบวนการยุติธรรมในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความยุติธรรมอย่างถ่วงหน้า ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ”

● พันธกิจ

๑. สนับสนุนงานวิจัย ๔ ด้าน

๑.๑ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความยุติธรรม และมุ่งพัฒนากระบวนการยุติธรรมแต่ละขั้นตอนที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

๑.๒ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งหาแนวทาง วิธีการ สร้างรูปแบบ หรือกลไก ซึ่งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

๑.๓ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งประเมินผลกระทบของกฎหมายใหม่ และกฎหมายที่มีการปรับปรุง เพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์และความต้องการของประเทศและประชาชน

๑.๔ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมประเภทต่างๆ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

๒. สร้างระบบบริหารงานวิจัยให้เข้มแข็ง

๒.๑ สนับสนุนการบริหารการให้ทุนวิจัยแบบบูรณาการเพื่อลดความซ้ำซ้อน ทำให้หน่วยงานต่างๆ กระบวนการยุติธรรมมีกรอบการวิจัยที่เป็นเอกภาพ และสามารถทำวิจัยร่วมกัน

๒.๒ สนับสนุนงานวิจัยที่มีลักษณะที่บูรณาการองค์ความรู้จากหลายศาสตร์ เช่น นิติวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ อาชีววิทยา และ นิติศาสตร์ เป็นต้น

๒.๓ มีกลไกการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อผลักดันให้มีการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ ในการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่ยังเป็นปัญหากับประชาชน

๒.๔ พัฒนาบุคลากรวิจัยและงานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีคุณภาพ

๒.๕ พัฒนาระบบฐานข้อมูลโครงการวิจัยและผลงานวิจัยที่สามารถเชื่อมโยงข้อมูลจากทุกหน่วยงาน รวมทั้งวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ของนักศึกษา ทำให้ฐานข้อมูลเป็นปัจจุบันและครบถ้วน

● เป้าประสงค์และตัวชี้วัด

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต (outputs)	ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ (outcomes)
<p>ด้านการผลิตงานวิจัย</p> <p>๑. สนับสนุนงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหลากหลายวิธีการ เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมแต่ละชั้นตอนที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน</p>	<p>๑. จำนวนงานวิจัยที่เป็นวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) อย่างน้อย ๕ เรื่อง/ปี</p> <p>๒. จำนวนจากงานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research) อย่างน้อย ๕ เรื่อง/ปี</p>	<p>๑. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานที่ลดอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน อย่างน้อย ๕ หน่วยงาน/ปี</p>
<p>๒. สนับสนุนงานวิจัยที่มุ่งหาแนวทาง/สร้างวิธีการ รูปแบบ หรือกลไก ซึ่งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม</p>	<p>๑. จำนวนงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่สามารถสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agents) ได้ จำนวนอย่างน้อย ๕ เรื่อง/ปี</p>	<p>๑. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างน้อย ๕ หน่วยงาน/ปี มีผู้นำการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในองค์กร อย่างน้อยหน่วยงานละ ๑๐ คน ที่สามารถผลักดันการปฏิรูป/การเปลี่ยนแปลงองค์กรในระดับโครงสร้าง/กระบวนการทัศน์ และ/หรือวัฒนธรรมองค์กร</p>

/๒. จำนวน...

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต (outputs)	ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ (outcomes)
	๒. จำนวนงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่ทำให้เกิดการปฏิรูป/การเปลี่ยนแปลงองค์กรในระดับโครงสร้าง/ กระบวนทัศน์ และ/หรือ วัฒนธรรมองค์กรจำนวนอย่างน้อย ๕ เรื่อง/ปี	๒. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้าง/ กระบวนทัศน์ และ/หรือวัฒนธรรมองค์กรที่ช่วยลดอุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชนอย่างน้อย ๕ หน่วยงาน/ปี
๓. สนับสนุนงานวิจัยที่มุ่งประเมินผลกระทบของการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Analysis=RIA) และผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งกฎหมายใหม่และกฎหมายที่มีอยู่เดิม	จำนวนงานวิจัยอย่างน้อย ๕ เรื่อง/ปี	มีกฎหมายอย่างน้อย ๑๐ ฉบับที่มีการประเมินผลกระทบและได้รับการปรับปรุงแก้ไข
๔. งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลและนวัตกรรม ที่ช่วยบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	จำนวนงานวิจัยอย่างน้อย ๕ เรื่อง/ปี	หน่วยงานอย่างน้อย ๕ หน่วยงาน/ปี มีระบบฐานข้อมูลและนวัตกรรมที่ช่วยบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม
ด้านการบริหารงานวิจัย ๑. สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลโครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการและรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ๒. พัฒนาระบบบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ	๑. มีระบบฐานข้อมูลโครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการและรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้เป็นแหล่งสืบค้น ๒. มีนักบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญอย่างน้อย ๒ คน ที่สามารถจัดทำ keywords งานวิจัยเพื่อใช้ในการสืบค้นวิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์	๑. มีการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลนี้อย่างต่อเนื่อง โดยบุคคลจากส่วนงานต่างๆ นำงานวิจัยไปอ้างอิงเพื่อจัดทำนโยบายปรับปรุงการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม ๒. นำงานวิจัยที่มีอยู่ในระบบฐานข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นระยะๆ เพื่อเป็นฐานในการสร้างโจทย์วิจัยที่ไม่ซ้ำซ้อนและต่อยอดงานวิจัยเดิมได้

เป้าประสงค์	ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต (outputs)	ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์ (outcomes)
๒. จัดตั้งกลไกประสานงานกลางเพื่อให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบาย แผนงาน รวมทั้งนำไปใช้ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม	๑. เกิดกลไกประสานงานกลางระดับชาติที่ขับเคลื่อนให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง	๑. กลไกนี้สามารถผลักดันให้หน่วยงานต่างๆ นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรมอย่างน้อยปีละจำนวน ๑๐ เรื่อง
๓. พัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายนักวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม	๑. เกิดเครือข่ายนักวิจัยด้านการพัฒนาระบบและกระบวนการยุติธรรมระดับชาติที่เข้มแข็ง มีนักวิจัยมาจากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สถาบันวิชาการของประเทศไทย และต่างประเทศ	๑. มีการทำวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัยในเครือข่ายที่มาจากหน่วยงานต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งนักวิชาการภายในประเทศและต่างประเทศอย่างน้อยจำนวน ๑๐ เรื่อง

● ร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ประกอบด้วย ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การวิจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบของกฎหมาย และความสอดคล้องของกฎหมายกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมของกระบวนการยุติธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ในการปรับปรุงร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ดังนี้

๑. การปรับปรุงร่างยุทธศาสตร์การวิจัยฯ ในภาพรวม

๑.๑ ควรเพิ่มเติมความเชื่อมโยงทิศทางการพัฒนาประเทศตามยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและด้านกระบวนการยุติธรรมกับร่างยุทธศาสตร์การวิจัยฯ ด้วย

๑.๒ ปรับปรุงตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์และสามารถปฏิบัติได้จริง เช่น ตัวชี้วัด “กลไกประสานงานกลางระดับชาติที่ขับเคลื่อนให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง” ซึ่งควรมีการเตรียมความพร้อมหรือมีแนวทางในการจัดตั้งกลไกดังกล่าวด้วย

/๒. การเพิ่มเติม...

๒. การเพิ่มเติมประเด็น/หัวข้อการวิจัยสำคัญ

๒.๑ ประเด็นการวิจัยที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนาประเทศตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและด้านกระบวนการยุติธรรม

๒.๒ ประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับพัฒนากระบวนการทศน์ วิธีการทำงานของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๒.๓ ประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด/การเป็ยงเบนผู้กระทำผิด

๒.๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมของกระบวนการยุติธรรม ควรเพิ่มเติมประเด็นการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้วย เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการยุติธรรมในอนาคตด้วย

๒.๕ เพิ่มเติมการวิจัยแบบ Action research เพื่อเป็นการเปลี่ยนวิธีคิดของคนในสังคม เนื่องจากปัจจุบันอุปสรรคในการปฏิบัติงานไม่ได้เกิดจากกฎหมายหรือข้อบังคับ แต่เป็นวิธีคิดของคนในสังคมที่ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และความเหมาะสม

๓. ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๑ การจัดทำร่างยุทธศาสตร์การวิจัยฯ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใช้เป็นกรอบแนวทางในการเสนอคำของบประมาณและให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงบประมาณใช้เป็นแนวทางการจัดสรรงบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ซึ่งห้วงเวลาของร่างยุทธศาสตร์การวิจัยฯ สอดคล้องกับร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ โดยหน่วยงานสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการจัดทำงานวิจัยในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕ และสามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการเสนอคำของบประมาณประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ต่อไป

๓.๒ ควรมีการจัด Priority แผนยุทธศาสตร์เป็นรายปีงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ

มติที่ประชุม: เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ โดยมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ ปรับปรุงตามข้อสังเกตของอนุกรรมการ ก่อนเสนอ กพยช. ต่อไป ในประเด็นดังต่อไปนี้

๑. เพิ่มเติมความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและด้านกระบวนการยุติธรรม

๒. ปรับปรุงตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ เพื่อให้มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้จริง

๓. เพิ่มเติมประเด็นวิจัยให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ประเด็นวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและด้านกระบวนการยุติธรรม การศึกษาหรือใช้เครื่องมือในการประเมินผลกฎหมาย เป็นต้น

๔. เพิ่มเติมแนวทาง/กระบวนการในการปรับ Mind set ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งในส่วนประเด็นการวิจัย และในยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

/๕. ให้มี...

๕. ให้มีการจัด Priority แผนยุทธศาสตร์เป็นรายปีงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งเมื่อ กพยช. พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว คณะอนุกรรมการฯ จะได้พิจารณาดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ

ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ได้ประชาสัมพันธ์และเชิญชวนผู้เข้าร่วมประชุมเข้าร่วมงาน “มหกรรมงานวิจัยแห่งชาติ ๒๕๖๑ (Thailand Research Expo 2018)” ครั้งที่ ๑๓ ซึ่งกำหนดจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๙ - ๑๓ สิงหาคม ๒๕๖๑ ณ โรงแรมเซ็นทาราแกรนด์ และบางกอกคอนเวนชัน เซ็นเตอร์ เซ็นทรัลเวิลด์ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ภายใต้แนวคิดหลักของการจัดงานคือ “วิจัยเพื่อพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยมีกิจกรรมการนำเสนอผลงานวิจัยทั้งในส่วนของภาคนิทรรศการและภาคการประชุม

มติที่ประชุม รับทราบ

เลิกประชุมเวลา ๑๕.๓๐ น.

(นางสาวสุดี ไหลพิงทอง)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัตรายงานการประชุม

(นางอุษา จันพลอย บุญเปี่ยม)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม